

Matens möjligheter Ålands potential i omvärlden

Lennart Wikström

Lantbrukets Affärer

Mariehamn 1 mars 2019

Ska avgöras under året
JO ber såväl landskapsregeringen (LR) som tillsynsmyndig-

neten AMHM inkomma med utredningar i ärendet.
LR ska redogöra för på vilket sätt vårdgarantin inom specialsjukvården uppfylls i förhållan-

de till de tidsfrister som anges i lagen.
Dessutom vill JO veta varför ÅHS inte publicerar väntetiderna för när vården inleds, vilket

siut i ärendet under året.

Text
Sandra Widing
sandra.widing@alandstidningen.ax
tel: 26 697

Haga kungsgård vill bygga eget reningsverk

Haga kungsgård beviljas 34.000 euro i investeringsstöd till ett eget reningsverk.
- Det främst för att kunna förse våra djur med dricksvatten, säger Kristoffer Lundberg som driver gården.

Tanken att anlägga ett eget reningsverk och ta dricksvatten till djuren från någon av de närliggande insjöarna.
- Idén fanns där redan innan sommarens svåra torka, men

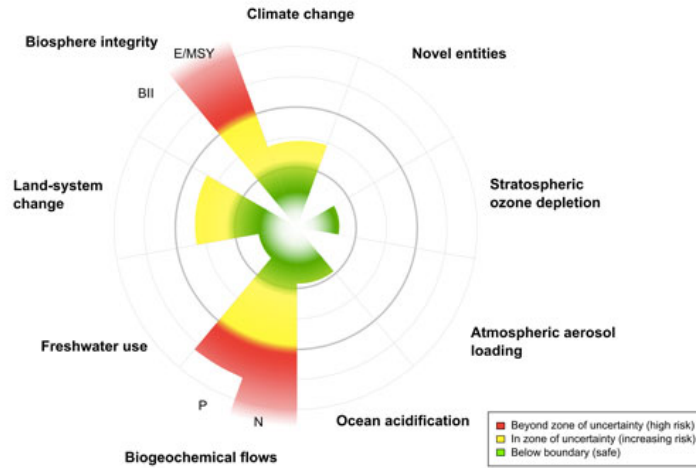
den gjorde det extra aktuellt, säger Kristoffer Lundberg.
Innan reningsverket kan vara på plats behöver dock fler pusselbitar hamna på plats.
- Det behövs mer pengar och planering. Jag tror inte att vi får det klart till nu i sommar. Men hur som helst är det en bra grej för framtiden. Rädslan är ju att de torra somrarna fortsätter.

Petter Lohråten
petter.lohraten@alandstidningen.ax
tel: 26633

Haga Kungsgård planerar att bygga ett eget vattenreningsverk. Foto: Robert Jansson

Hållbarhet – planeten sätter gränsen

2019-03-01

Tejars Förlag AB

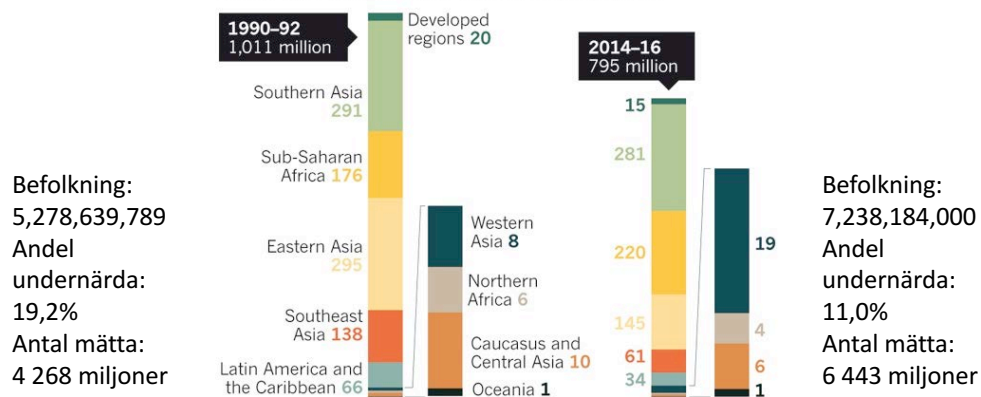
Rockström et al

4

Ett havererat livsmedelssystem?

GLOBAL HUNGER

The number of undernourished people has fallen by about one-fifth globally, but progress differs between regions.

Källa: FAO

EAT Lancet Report

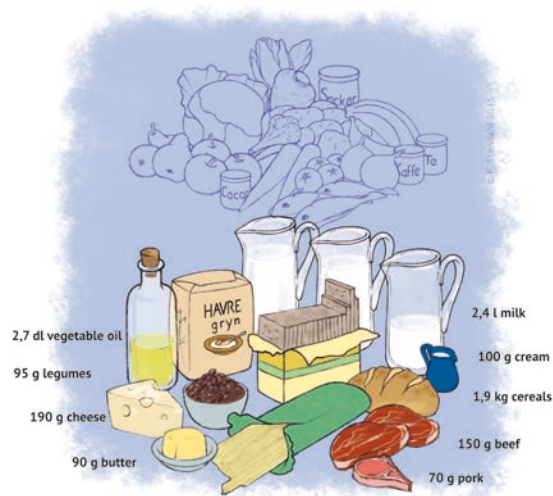
	Macronutrient intake grams per day (possible range)	Caloric intake kcal per day
Whole grains Rice, wheat, corn and other	232	811
Tubers or starchy vegetables Potatoes and cassava	50 (0-100)	39
Vegetables All vegetables	300 (200-600)	78
Fruits All fruits	200 (100-300)	126
Dairy foods Whole milk or equivalents	250 (0-500)	153
Protein sources		
Beef, lamb and pork	14 (0-28)	30
Chicken and other poultry	29 (0-58)	62
Eggs	13 (0-25)	19
Fish	28 (0-100)	40
Legumes	75 (0-100)	284
Nuts	50 (0-75)	291
Added fats		
Unsaturated oils	40 (20-80)	354
Saturated oils	11.8 (0-11.8)	96
Added sugars All sugars	31 (0-31)	120

Table 1
Scientific targets for a planetary health diet, with possible ranges, for an intake of 2500 kcal/day.

Although the planetary health diet, which is based on health considerations, is consistent with many traditional eating patterns, it does not imply that the global population should eat exactly the same food, nor does it prescribe an exact diet. Instead, the planetary health diet outlines empirical food groups and ranges of food intakes, which combined in a diet, would optimize human health. Local interpretation and adaptation of the universally applicable planetary health diet is necessary and should reflect the culture, geography and demography of the population and individuals.

Kost med intensiv mjölkproduktion

Röös, E. 2017

Riksmaten

Vad vi svenskar uppger att vi äter

2019-03-01

Tejarps Förlag AB

Mat och klimat – några dieter, g per dag

Livsmedel	Röös	Eat Lancet	Riksmaten	Kostråd
Cerealier	271	232	219	320
Potatis	0	50	99	100
Grönsaker	0	300	165	300
Frukt, bär	0	200	128	120
Mjölkekv	995	250	595	500
Nöt, gris, chark	31	14	88	65
Kyckling	0	29	22	20
Ägg	0	13	14	10
Fisk	0	40	39	50
Baljväxter	75	75	12	70
Nötter	0	50	5	10
Veg olja	39	52	25	43
Socker	0	31	24	44

För mycket fett
För lite energi

För mycket fett
För lite energi

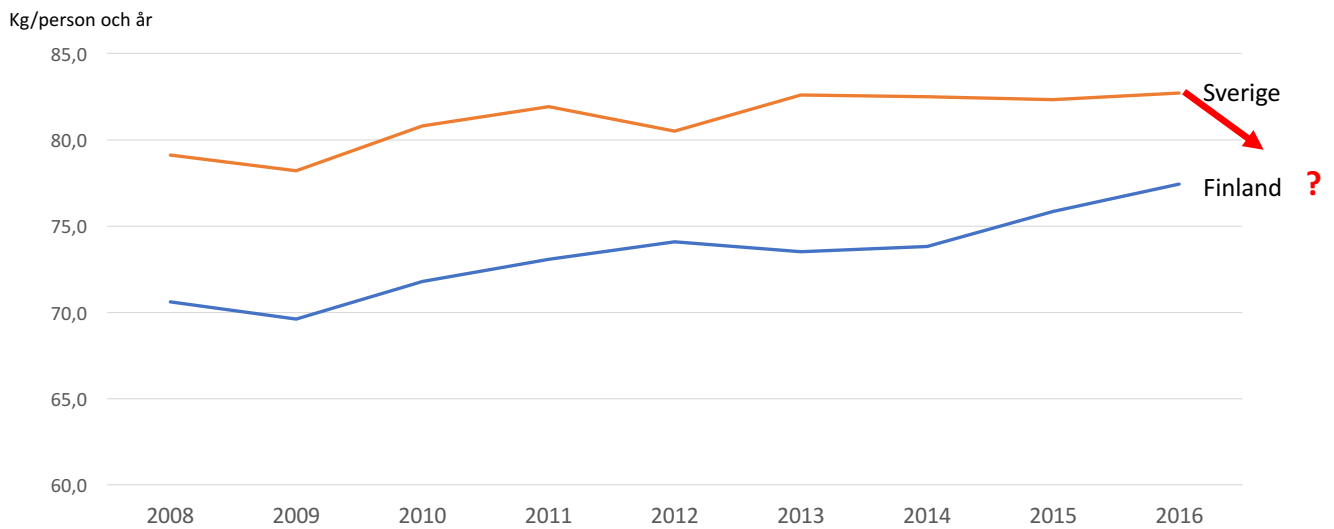
För mycket protein
För lite energi

2019-03-01

Tejarps Förlag AB

9

Köttkonsumtion i Finland och Sverige 2008–2016

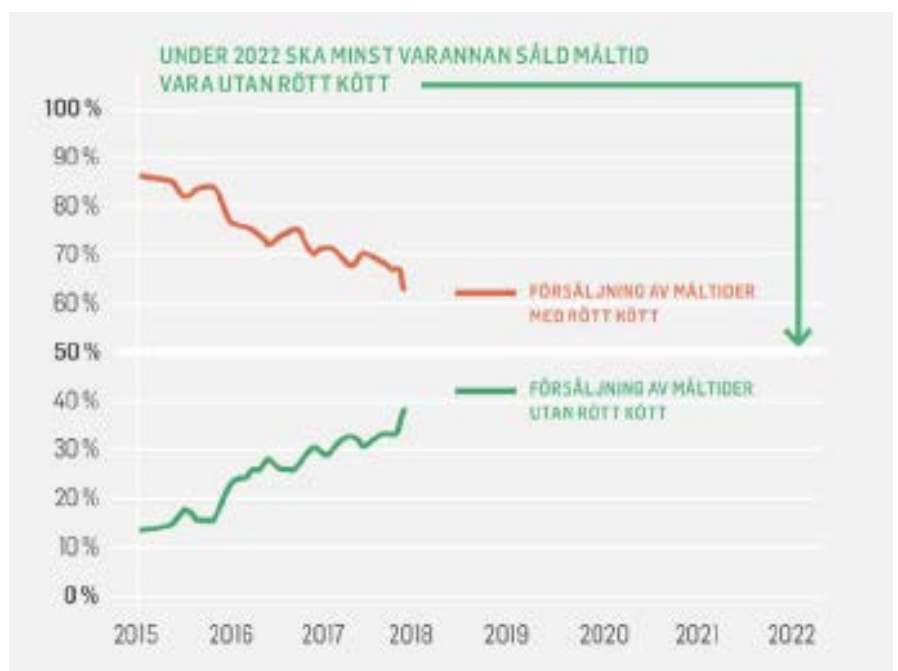
2019-03-01

Tejarps Förlag AB

10

Hamburgaren

MAX Burgers' försäljning av olika typer av hamburgare.

Källa: MAX Burgers

2019-03-01

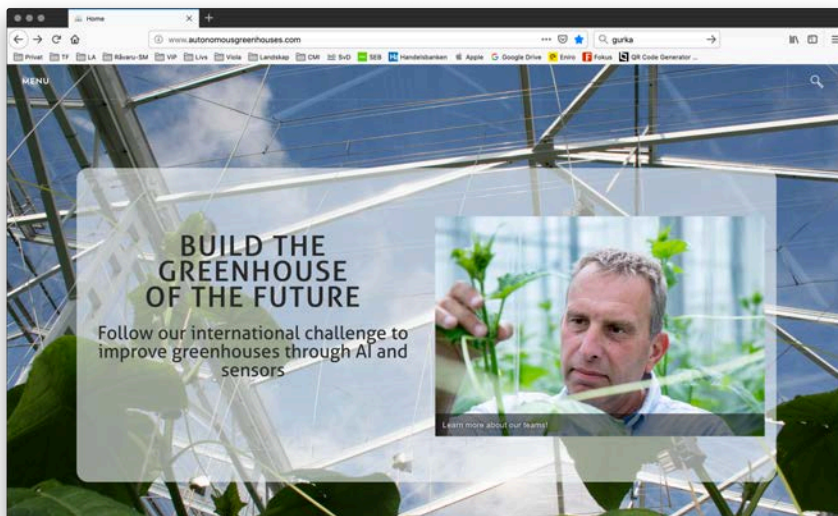
Tejarps Förlag AB

11

”Information är en resurs som används för ett syfte”

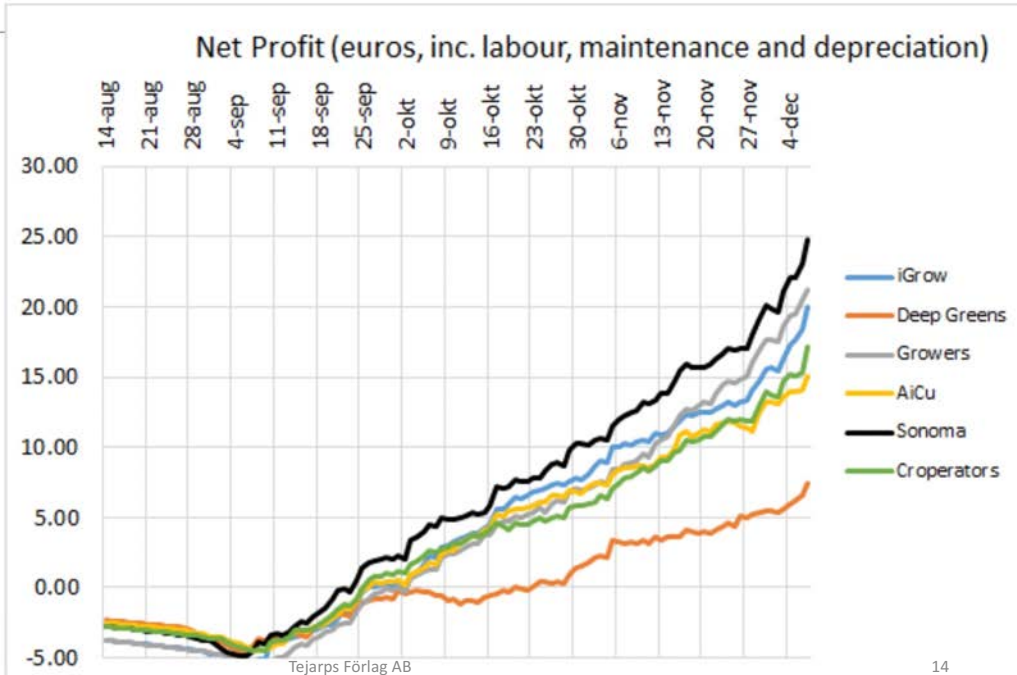
Spårbarhet har fått en ny innebörd

Autonomous Greenhouse Challenge Wageningen University & Research 2018

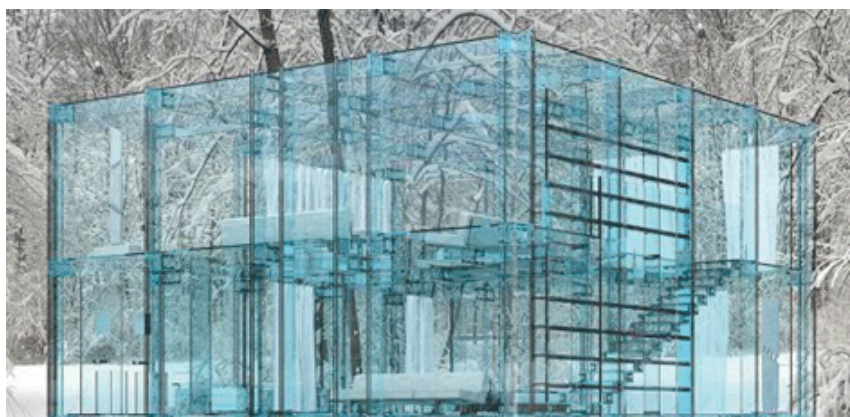

- Fem lag som fick fria händer att med hjälp av AI odla gurka i fullt automatiserade växthus
- Kriterier: Lönsamhet, hållbarhet och innovation
- Motstånd: Nederländernas bästa gurkodlare

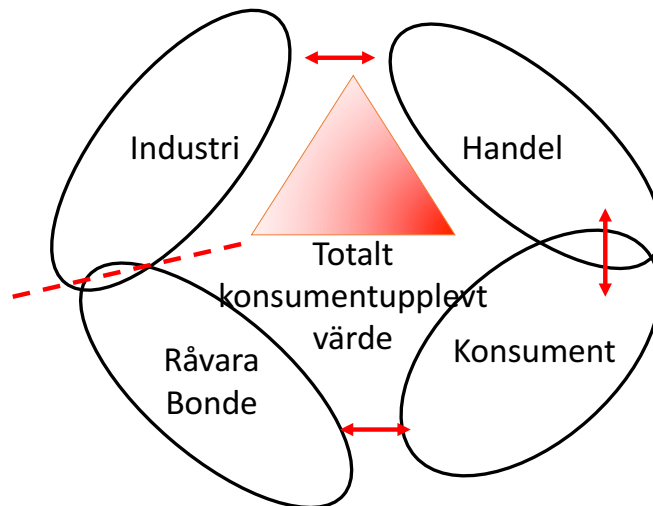
Net profit

Transparens

En verklig värdekedja

UTP - Unfair Trade Practices

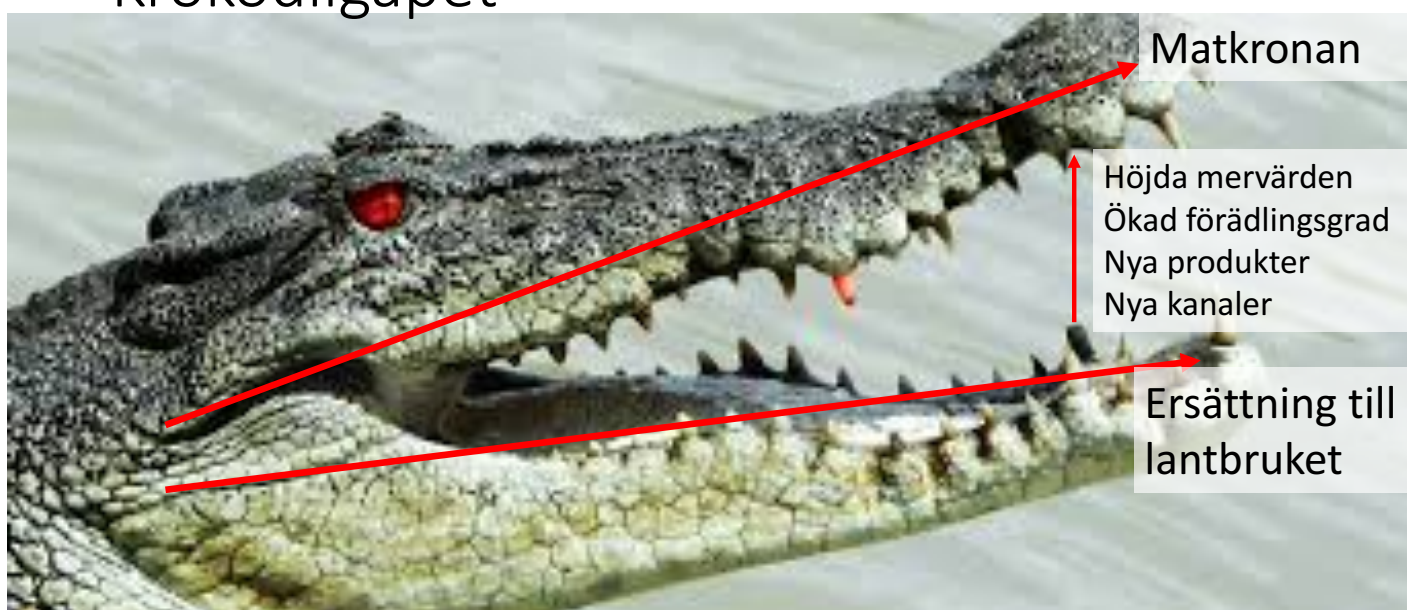
- Nytt förslag till EU-direktiv om otilbörliga affärsmetoder
- Nya riktlinjer i svensk lagstiftning 2021
 - Ju närmare konsument, desto starkare bedöms aktören vara
 - Tydligare reglering av villkor i kontrakt
 - Bindande regler för återföring av mervärden
- PS: I Finland tillämpas redan en strängare lagstiftning

Hur mycket får bonden?

	Bröd	Mjök	Potatis
Pris i butik (SEK)	24:90	12:90	11:90
Till lantbruket (SEK)	1:05	2:84	3:75
Arbetad tid, s per enhet	2,25	18	10,5
Lön efter skatt (SEK)	0,04	0,64	0,38
Andel av konsumentpriset, %	0,17	5,0	3,2

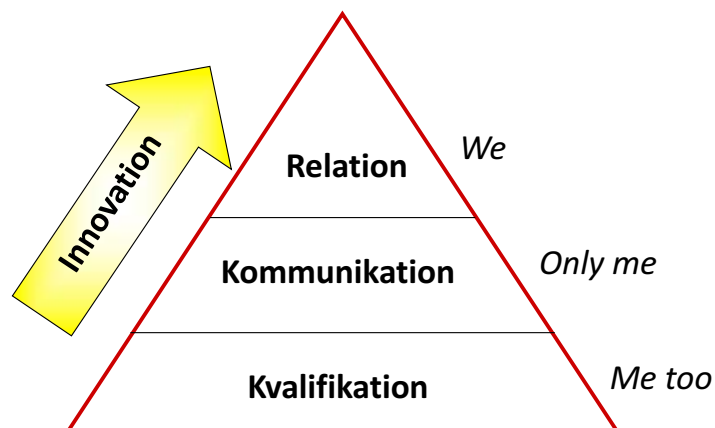
Källa: Egna källor, HIR, Skatteverket

Krokodilgapet

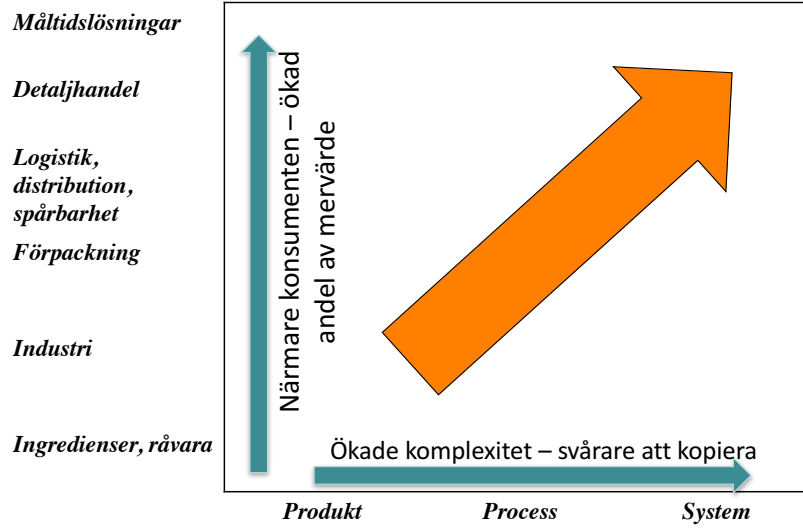

Möt med innovation

Totalt konsumentupplevt värde

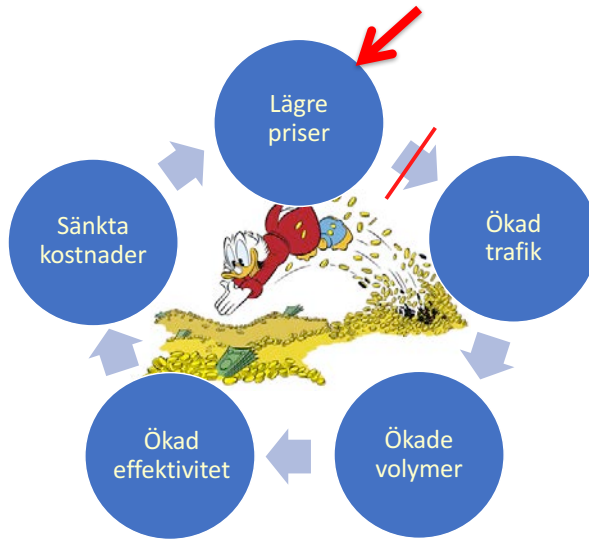
Friskmat HB

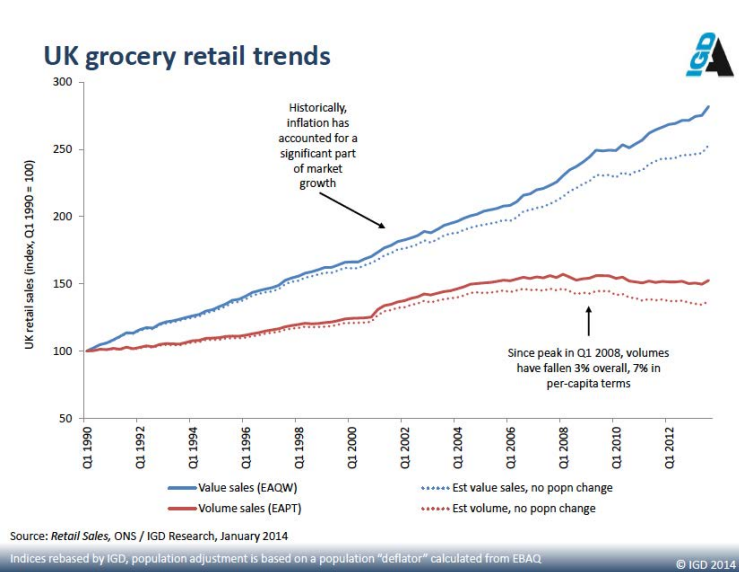
Wikström 2012

Hitta nya kanaler

Normal detaljhandelslogik

Handelns makt minskar

Källa: IGD

Måltidssektorn växer

Breaking point:

- I Stockholms innerstad lägger nu de boende mer än varannan matkrona på att äta ute
- Av Matkronan går mer än en tredjedel till hotell, restaurang och café

2019-03-01

Convenience stores

2019-03-01

27

Internet

2019-03-01

28

2019-03-01

Tejarps Förlag AB

29

Lokala nätverk – REKO-ringar

2019-03-01

30

Livsmedelsstrategier – det möjligas konst

- Nationella livsmedelsstrategier inom EU saknar verktyg
- Värdekedjan för livsmedel måste ha minst samma status som andra värdekedjor
 - Livsmedelssektorn i Sverige omsätter 40 miljarder EUR i konsumentled
- För en framgångsrik livsmedelsstrategi måste det finnas mer som förenar än som skiljer
- Därför har regionala livsmedelsstrategier lättare att bli framgångsrika

2019-03-01

Tejarps Förlag AB

31

Åland

- Tydlig identitet
- Bred råvarubas
- Naturligt "gränsskydd"
- Livsmedel en stark sektor
 - Livsmedelsindustrin 2,3 gånger större än den svenska
- Långsiktig strategi integrerad med besöksnäringen

2019-03-01

Tejarps Förlag AB

32

Frågor?

Tack för att ni lyssnade!

lennart@tejarp.se

2019-03-01

Tejarps Förlag AB

33